

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiiu, strada Măcelarilor 37
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 9 Septembre, 1892.

Diarele din patria noastră fără escepțiune s'au ocupat cu festivitățile arangiate din incidentul aniversărei de ani 90 a lui Kossuth, și cu deosebire cele din capitală, cari ni au sosit până acuma se ocupă exclusiv numai cu sărbătorirea acestui act din viața poporului magiar.

Nu cu plăcere luăm acuma a treia oră notiță despre această serbare familiară a rasei magiare, și a acelora, cari din interese materiale cântă pe o strună cu curentul de aqi al magiarisărei forțate. Suntem însă necesați să o facem, ca să arătăm, la ce grad de nebunie a ajuns acuma cultul personal în Ungaria, și în rezultatele sale, cum se manifestă el.

Constatăm, că întrégă Ungaria a sărbătorit această eclatantă demonstrațiune politică, care în planul prim lovesce în dinastie, în casa de Habsburg, și în ordinea legală de aqi.

Serbarea a fost a întregii țeri, și presa guvernamentală în multe casuri a luat avânt, încât ea a întrecut pe cea opozițională, și kossuthistii, ca să nu rămână în dărptul celorlalți, s'au folosit de espre siuni atât de drastice, încât mâne-poimâne, judecând lumea trezită din beție, nu se va puté oprima un fel de ris ironic

Să vedem însă, până unde a degenerat demonstrațiunea cultului personal.

În Ungaria la demonstrațiunile politice vandalismul jôcă un rol important, și vandalismul purcede din un felu de exclusivism în convingerile politice, exclusivism, care nu permite alte convingeri, nu resône, exclusivism care capacitează prin brutalitate.

Matadorii demonstrațiunilor pentru cultul lui Kossuth încă sunt exclusivisti, după cum sunt exclusivisti ungurii în cele politice fața cu ori-ce altă convingere.

Din această dispozițiune sufletescă purcedând, demonștrantii de pe stradele Clușului, au cređut, că pe toți câți în cestiunea cultului lui Kossuth nu vor face ca și ei, să i aducă la reson după conceptul dominant în manifestațiunile din Ungaria.

Demonștrantii în presăra țilei 17 Septembre ziua născerei lui Kossuth au iluminat ferestrele. O parte mare din cetățenii Clușului nu au iluminat, după-cum ne spune diariul „Kolozsvar”, unii dintre cei ce nu au iluminat, parte nu au fost acasă, parte sêraci fiind, nu au avut cu ce ilumina, unii au avut și alte vederi despre serbarea lui Kossuth.

Mulțimea fanatisată însă, în frunte cu speranța națiunei, în frunte cu junimea studiôsă nu a cunoscut resône. De aceea ea a luat petrii, și dearëndul

a spart ferestrele acelor case, unde nu a fost iluminat.

Să nu se credă, că dóră acesta a fost o demonstrațiune de vandalism numai în contra românilor. Să fim drepti și să înregistrăm numai adevêrul. Ferestrele s'au spart după voia demonștrantilor, și lucrul s'a petrecut de tot vandalic.

Mulțimea care a ajuns la petrii și a vêđut, că lucrul merge bine, nu au mai distins casele luminate de cele ne iluminate. Au spart ferestri după plac, și după-cum ne spune tot diarul provocat, au spart ferestri și la kossuthistii cei mai infocați.

Și care este durerea diarelor din Cluș?

Nu regretă ele demonstrațiunea și vandalismul cu petrii, căci acesta e o armă națională. Regretă numai, că vandalismul s'a întêmplat în onórea lui Kossuth.

Care e însă morala din acest vandalism?

Morala e plină de învățătură, pentru cine voese să judece.

Vandalismul cu spargerea ferestrilor pre la casele românilor în Turda, Șimleu, Arad a fost prea-mărit ca virtute națională magiară.

Eroi naționali au fost universitarii din Cluș, cari mai anii trecuți au spart ferestrele românilor din Cluș, eroi naționali au fost cetățenii, onorabili cetățeni din Turda, cari au demolat casa dlui Rațiu, eroi naționali cei din Șimleu, eroi naționali cei din Arad, și așa mai departe.

Și decă e erou omul, care aruncă pe întunec cu piatra în Cluș, în Turda, în Șimleu, în Arad contra românului, dacă piatra e armă de erou, pentru ce să nu fie ea întrebuintată cu succes pretutindenea.

Și morala lucrului e, că piatra acuma, această armă de erou, s'a descărcat asupra acelor, cari o au preamărit.

Pétra s'a descărcat acuma în capul aceluia, care o a pus în mâna poporului, și a ăis: dă, că a da e eroism național.

Și prostul dă, și el nu mai rezonază. Dacă eri mi-a fost ertat să dau cu ea, și dacă aqi mi e ertat să dau în capul românului, pentru ce să nu dau după placul meu?

Și în aceste timpuri pline de încurcături, mare rol pôte juca peatra.

Eri s'au spart ferestre și capete în onórea lui Kossuth, mâne se vor sparge pôte în lupte confesionale între reformați și catolici, poimâne între socialisti și proprietari, și așa mai departe.

Da da! Se adevărese și aici dișa proverbului: Cine ce sémênă, aceea seceră.

Da! da! Înainte cu Dumnezeu!

O declarațiune.

Cu viuă plăcere și în acord deplin cu vederile noastre publicăm declarațiunea, ce urmăză mai la vale, a distinsului bărbat al națiunei noastre dl Dr. Iosif Gall, referitóre mai ales la preocupățiunile regretabile ale unor diare române față cu o altă declarațiune a sa făcută în scopul unei concordii bune între elementul român și cel magiar. Declarațiunea mai nouă este următórea:

Lucareji, în 7/19 Septembre, 1892.

Onorată Redacțiune!

Spre a pune capăt tuturor comentărilor reu-tăcióse, rog a comunica în prețuila-ve fôie următó-rele șire:

Scirea despre primirea miliției, venite în acest ținut la manevre, cu stéguri pe castel e numai scor-nitură; asemenea nu are basă nici scirea, că aș fi venit la Sibiiu cu vr'o misiune respective însărci-nare din partea ministrului president, de a sonda situațiunea politică la români și a iniția vre-o per-tractare

Eu cred, că fie-care amic al bunei înțelegeri s'ar bucura, dacă ar fi ajuns lucrurile până acolo, ca ministeriul să încerce prin mine, au prin altul o apropiare, o pertractare de împăcaciune cu românii, atare misiune nu ar refusa-o dóră nici cei mai în-focați români.

În fine însinuațiunea, că articolul meu publicat la finea lui August în foile budapestane, ar fi fău-rit după vre-o conțelegere prealabilă avută cu gu-vernul ori cu alte cercuri politice pentru de a strica cauzei românilor, o resping cu indignațiune: artico-lul l'am scris aici la sat, unde me retrasem după închiearea ședințelor dietali; e curat numai espres-i-unea convingerilor mele publicate ca răspuns la provo-cările repetite ale foilor magiare și germâne provinciale și budapestane, cari nu le puteam trece cu vederea.

Cred, că am făcut numai servițiu cauzei româ-nilor, dacă atunci, când foile, cari represintă opini-unea publică magiară, arătând aplecare spre sprigi-nirea tendințelor de împăcaciune, de restabilirea unei bune înțelegeri frățesci între magiari și ro-mâni, la provocarea lor adresată mie, de a specifica condițiunile împăcării, am răspuns, care ar fi acele după părerea mea; pre cine nu-l mulțănesc acele condițiuni, are drept să spună unde și în ce privință pretinde mai mult, acesta e modalitatea discusiunei pentru tot omul, care cugetă serios la una împēcă-ciune.

Dacă foile magiare și vienesse au primit bine articolul meu, acesta n'are să supere, ci din contră

FOIȚA.

Instrucțiunea religiôsă în scólele nóstre.

Cari sunt avantajile eventual defectele instrucțiunei religiôse în scólele nóstre din punctul de vedere confesi-onal? de I. Berescu.

Să nu credă cineva, că prin această temă me voui ademeni a aluneca pe terenul proselitismului confesional, ocupându-me cu „uniții” și „neuniții”.

Acest lucru și cu această oasiune n'ar fi potri-vit în impregiurările, cari de present ne apasă, în-cât abia putem recușia, nu nouă ne ar folosi ci duș-manilor nostri seculari, cărora le-au succes a ne despărți, ca odinăóră împărția israiltenilor în Ju-dea și Samaria, ca apoi mai târziu, pe una să o încătuseze în lanțurile robiei babilonice, ér pe alta să o înjuge în scăvia asirienilor.

Când m'am decis a primi spre desvoltare această temă am fost, precum și astăzi sunt, mereu preo-cupat de sórtea instrucțiunei religiôse în scólele nóstre, cari ne prestéză rezultate ce nici decăt nu ne pot mulțami, când căutăm acestea rezultate în viața de tóte țilele a poporului nostru. Ingrigirea ce ne inspiră, când privim starea religiôsă a popo-rului nu pe „uniți” și „neuniți” privesce, ci popo-

rul român întreg, al cărei misionari ne simțim și noi și dv. iubiți colegi, cari ne-am adunat astăzi în această frumoșă comună românescă, umbrită de cul-mea Carpaților, ce de vécuri 18 sunt martori ai do-rerilor și bucuriilor mult cercatului nostru popor

Și cum să nu fie ingrigirea noastră îndreptățită!

Cum să nu ne îndoișem și totdeodată să ne cutremurăm, când privim în jurul nostru și vedem ceea ce se întêmplă?

Am moștenit din moși din strămoși un talisman, care ne-a ferit de tóte cutropirile, — o fortăreță tare, în care am căutat adăpostire și am aflat scut vécuri dearëndul, contra tendințelor înverșunate de a ne răpi comóra cea mai scumpă a românilor — individualitatea națională. Tóte săgețile nimicitóre, tóte năravurile turbate, tóte poftele netrebnice ale dușmanului s'au risipit, s'au arătat neputincióse, până-când românii își căutau scut în această fortă-reță.

Și pe viitoriu, ca cêra să vor topi, ca fumul vor peri tóte uneltirile reuvoitóre, tóte încercările celor farădelege dacă și noi vom căuta scut în această redută, o vom iubi și apêra, vom susține preceptele ei cu tótă inima noastră.

Atunci piciorul dușmanului nici odată nu va sări zidurile ei și lăcomia lor niciodată nu va atinge tesaurul preșmut de zidurile acestei fortărețe care se numesce *biserica noastră confesională*, Sionul no-stru românesc.

Pe pământul și în marginile acestei patrii, de noi iubită, de noi ajutată, de noi apărată în timpuri de grea incredere, am ajuns, încât numai în brațele mamei nóstre biserici mai aflăm mângăere, numai în sinul ei ne mai putem afirma, numai la altariul ei putem sta cu fruntea ridicată, numai aici mai suntem noi înșine. Numai dela biserică vine pentru noi tótă darea bună și tot darul cel desevêrșit. Bi-serica în iubirea ei nemărginită ne-au înființat scó-lele, ca acestea să o ajute în misiunea ei cea grea de a ne conserva în viitoriu întregi, cinstiți, curați și sănătoși.

Scólele nóstre ca fice ale bisericei, sunt datóre cu recunoscință față de mama lor duiôsă, trebue să pună pondul principal ca preceptele ei să le sãdescă în inimile credincioșilor în așa măsură, încât ace-s-tea să o iubescă din tótă inima, din tot sufletul și din tot cugetul lor, mai presus decăt ori ce.

Dar factori masteri s'au amestecat și au dispus ca scólele nóstre susținute de biserică să jertfescă aprópe tóte puterile și mai tot timpul pentru cauze mai mult sau mai puțin streine de intențiunile ei. Unul din acesti factori este statul, care pretinde ca o scólă să crească cetățeni luminați, soldați coragiosi, muncitori harnici și ómeni onesti. Acesta pretensi-une, scólele nóstre o și îndeplinesc, căci nefăcându-o n'ar mai fi. Dar că și intențiunile bisericei le aduce la îndeplinire, judecând drept, fără a cerca să ne mă-

are să imbucure și îmbărbăteze pre amicii unei bune înțelegeri între magiari și români, fiind că conține spriginirea acestei direcțiuni, folosescă se ori cine de buna ocaziune, ce se arată, prindă firul și țesul mai gros, decum 'l sciu țese eu, n'am nimic în contră, dacă e în stare cineva a câștiga una mulțămire mai mare a aspirațiunilor naționali, decât cum pretind eu, dar se nu se supere pre nime, dacă eu după a mea pricepere, nu aflu posibile, a reuși cu mai mult, decât ce am pretins.

Mult me mir dară de afirmațiunea, că articolul meu ar fi făcut să strice cauzei noastre române.

N'a fost nici tendința, dar nu e nici posibilitatea de atare efect.

Nu cauzei, ci acelor împetriți, cari nu vor nici să audă de vre-una împăcaciune, le strică poate articolul meu, nu pentru că l'am scris eu, ci pentru că conține unele adevăruri, cari nu le convin și cari adevăruri prin puterea lor cuceresc, se înțelege apoi că pe atari oameni articolul meu și primirea bună a aceluia din una parte a presei magiare, române și germane, i-a scos din fire, dar acesta nu e vina mea.

Dee ceriul numai ca ideea de împăcare între noi și magiari să apuce cât mai mult rădăcini tot mai tari în amândouă taberele, atunci reușind, cu vreme, bucuros se vor așeza la masă de a gusta darurile bunei înțelegeri și aceia, cari strigă astăzi restignire asupra antemergătorilor erei de împăciuire și bună înțelegere.

Iosif Gall.

La topografia și etnologia Transilvaniei.

De Rudolf Bergner (Sibiu — Linz).

Sub titlul acesta dl Rudolf Bergner a publicat în revista „Ausland” 1892 Nr. 21—23 un studiu al d-sale.

Dl Rudolf Bergner e cunoscut românilor, prin multele sale scrieri despre români, studii tratate cu obiectivitate și chiar cu predilecțiune și e cunoscut și prin petrecerea sa mai mult timp printre români.

Petrecerea în Sibiu și mai vârtos excursiunile de pe la Rășinariu și comunele învecinate a dat ansă scrierei, care poartă titlul de mai sus.

Autorul după-ace face-o mică descriere a locurilor, se întreabă, cum se potrivesc toate aceste nume de sate, cari sună în limba slavică în mijlocul unei populațiuni curat românească. Și între acestea înșiră comunele: Seliște, Galeș, Tilișca, Orlat, Săcel, Poplaca, ér Seliște după densusul pe nemțesce ar însemna „Grossdorf” Galeș vine dela Halicz și Galiția, Cibiul numire slavică, tot slavice sunt Deva și Brad etc. și în întregă Transilvania nomenclatura satelor, a riurilor, a munților e slavică; astfelu, că între Rășinariu, care există și în țările slavice (?) și între Tilișca abia afli românescul „Gura-riului”. (Mund des Flusses).

„Cine ne-a păstrat nomenclatura slavică a Transilvaniei până în zilele noastre și pe ce cale s'a putut întâmpla?”

Așa se întreabă autorul și de aici o mulțime de teorii, o mulțime de combinațiuni.

Prin părțile, unde trăiesc sașii și secuii nu sunt nomenclaturi așa multe slavice, pentru că pământul era pustiit la venirea „ospetilor”. Slavice nomenclaturi sunt, pe unde trăiesc mai cu seamă români.

Totă cestiunea se învârtose împregiurul odiosei întrebări, ce și-a pus-o și Rösler, Schulzer et comp.,

gulin nu putem afirma. Nu putem susține, că scola noastră a făcut din destul pentru biserică.

Căci ce vedem în jurul nostru? Din zi în zi observăm față de biserică un indiferentism tot mai pronunțat

Este acesta un simptom rău pentru indiviții ce-l exercită cât și pentru întreaga națiune, ce o constituie.

E dureros a constata, că bisericile noastre, pe zi ce merge sunt tot mai slab cercetate, instituțiunile tot mai mult desconsiderate, și fii ei credincioși tot mai insolenti. Și ți se rumpe inima, când vezi că tocmai oameni „cărțurari” escelează prin indiferentism și prin absență dela serviciul divin. Tocmai inteligența, cu deosebire de starea de mijloc, vorbește ironic și persiflă instituțiunile bisericesci. Și apoi este în general cunoscut, că cu cât cineva se preținde a fi mai „cult” mai „civilizat” cu atât se crede dispensat de datoriile creștinesci pretinse de biserică, cu atât se simte mai competent a ignora instituțiunile ei.

Nu sciu câte côle de hârtie mi-ar trebui, ca să înșir toate relele cari isvoresc din acest indiferentism. Și cine propagă acest curent nefact?

Scim cu toții, că nu poporul de jos, a cărui aplecare și respect față de instituțiunile bisericești, nouă celor „civilizați” ne place a-l numi bigotism! Dar trebuie să scim și aceea, că acest curent bolnăvicios îl propagă, tocmai oamenii eșiți din scôle, atât

că adevărat români n'au format o continuitate în Dacia traiană, cu aceea deosebire numai, că pomeniții scriitori aduc pe români numai prin secolul al XIII-lea pe pământul nostru ér dl Rudolf Bergner îi află prin secolul al IX și X-lea.

Căci dice d-sa, mai înainte au existat pe aicea slavi, cari erau supuși bulgarilor. „Transilvania a fost timp îndelungat, deși cu întreruperi (?) o parte a statului slavo-bulgar, a fost locuită de sloveni și de slavo bulgari”.

Așa dar de români pace, români au venit încet ca păstori de prin Moesia, a venit unul, apoi altul și așa s'au așezat, au format sate, s'au împreunat cu slavii, au primit dela ei caracterul bisericești lor și în cele din urmă, căpătând ei mereu succurs au crescut, s'au înmulțit și au înghițit de tot elementul slav.

Acăsta nu s'a întâmplat tocmai de mult, după auzul, și densusul e în stare să ne probeze prin percentage crescerea românilor, cari au venit de pe la Pind și descrescerea slavilor asimilați prin femeia română, atât de frumoasă și fermecătoare și prin biserică comună.

Acei români dar, cari „de mii de ani” ne-au păstrat atât de credincios topografia slavică, ne-ar fi putut arăta și câteva numiri de locuri romane. Hipotesa unei continuități de locuințe romane și de popor roman contrădice și din cauza acăstă logice omenești. Dacă ar fi existat și numai grupe de coloniști romani pentru ce nu aflăm cel puțin un nume de proveniență română? dice autorul.

Pentru că români au venit, precum a spus din țările dela Dunărea de jos. Haemus, necondiționat, a fost locul lor principal. Poporele germanice i-au silit să se tragă prin munții nostri.

Și așa am ajuns cu autorul la încheierea scrierei d sale, care o reasumă în următoarele: La imigrarea nemților și magiarilor în Transilvania, țera, contrariu vederilor de până acuma, n'a fost pustie. Cu deosebire în părțile muntoase locuia o populațiune română bastinașă, multișoră și care era în desvoltare, dimpreună cu una slavică mai puțin numărătoasă și prin decrescere și asimilare în scădere. La amândouă împreună mulțămim noi topografia veche slavică a țerei.

Așa dară la venirea ungarilor și a nemților erau români aici și atunci cam prin munți!

Punem mai întâiu în fața afirmațiunilor d-lui Bergner următoarele constatări, ce le face dl B. P. Hașdeu, după un studiu minuțios:

... Năvălirea ungarilor a avut o importanță estremă pentru istoria peninsulei balcanice în vécul de mijloc. Pe români din Dacia, tari prin cetatea munților, Arpad și urmașii sei n'au fost în stare să-i sfărâme sau să-i gonască, ci chiar din contră au fost aproape totdeauna bătuți de densusi; pe români însă cei de pe șesul Pannoniei, reu adăpostii și pôte și rău organizați, magiarii i-au alungat, și de aci următoarele două consecințe:

de întâiu, cătră naționalitatea serbă, plămădită din amestecul bohemilor cu iliro-latinii, s'a mai altoit acuma un element daco-latin, de astădată nu ca substrat, ci numai ca accident, dar accident foarte însemnat prin înrudirea sa cu substratul;

al doilea, s'a născut naționalitatea macedo-română, care în curs de vr'o două sute de ani, dela secolul X până la secolul XII, n'a încetat de a se tot lăți, de o parte până la pôlele balcanilor, de alta până la nordul Eladei.

Calea fiind odată deschisă, din când în când puteau a se mai adăuga cătră acei macedo-români cete nouă de ro-

ale noastre, cât și streine; va se dică tocmai oameni cari au avut parte de instrucțiune religioasă în scôle.

Și care e cauza, de așa este precum dic eu? Prima cauză este, că instrucțiunea religioasă în scôlele noastre precum și catechisațiunea la scôlele streine este necompletă și nesuficientă, voi arăta acăsta în cele următoare.

Se impune de sine întrebarea, că ce vină se pörte instrucțiunea religioasă? Cu atât mai vârtos că avem un plan de învățământ în acest respect.

Și orele autoritățile noastre confesionale nu au satorit destul de bine material din obiectele religioase în planul din Normativul scolar? Nu prestă acest plan, material de ajuns, și bine ales, spre scopul de a face din elevi, oameni religioși morali, în sfârșit creștini ortodocși, cu iubire și abnegațiune pentru biserică ortodoxă?

Förte bine. Să dicem: planul e escelent și în nici o privință defectuos. (Cel puțin mie, care m'am mai ocupat în ședințele noastre cu acest plan, nu-mi mai este ertat a reveni). Dar dela plan până la executare, e tot așa de departe ca și dela, a dice și face, ca și dela instituțiune până la executare.

Să aruncăm totuși o privire fugitivă asupra planului, din obiectele religioase, și vom căpăta următoarea înăfășare.

Material din Testamentul vechiu: rădăcina. Material din Testamentul nou: trunchiul. Istoria bisericăscă: ramurile și Istoria bisericăscă națională: fructele.

(Va urma.)

mâni din Dacia, sau din cei eșiți cu densusi tot din Pannonia și cari se opriseră printre serbi.

Să nu fi fost năvălirea ungarilor, nu s'ar fi născut acel puternic imperiu romano-bulgar al lui Ionița Asén, care dete Bizanțului prima adevărată lovitură de mörte.

Când alăturăză cineva dialectul daco-român sau al românilor propriu diși cu dialectul macedo-român al armânilor și cu cel istriano-român al rumerilor, nu pôte să nu constate următoarele:

1° Aceste trei dialecte diferă între ele mai puțin decât dialectele provinciale din Italia și din Francia, ér prin urmare e preste puțină ca rumperea continuității între ele să fie veche. Separățiunea s'a operat förte târziu, după ce totalitatea unei singure limbi românești fusese deja pe deplin formată, crescută și consolidată, ceea-ce s'a întâmplat anume între secolii III—IX, în curs de șese-sute de ani, în țera unde Traian își pusese piciorul, trecând podul dela Severin și de unde apoi elementul românesc s'a întins treptat în Ardél, în Banat, în Pannonia.

2° Dialectul daco-român prezintă o desvoltare liniștită organică, în care nu ne întâmpină contrastul între un preamare conservatism de pe o parte și între o preamare desfigurare pe de alta, ca la macedo-români și cu atât mai mult la istriano-români. Un asemenea contrast este rezultatul unei sguduiri. Ori-ce sguduire desechilibrează. Dialectul macedo-român și cel istriano-român s'au sdruccinat prin colindările lor, pe când cel daco-român s'a mișcat simetric, rămânând nestrămutat în aceleași condițiuni teritoriale, climatorice și etnice.

Faimoasă teoria a lui Rösler este o ipotesă anti-lguistică și anti-istorică tot odată. Anti-lguistică, de vreme-ce ea se întemeiază pe absoluta nescire a legilor de formațiunea dialectelor. Anti-istorică, fiind că ea uită în genere, că poporele din vécul de mijloc se împingeau dela nord spre sud, nici odată dela sud spre nord, și uită în specie, că români erau atunci ciobani și migrațiunile ciobanilor sunt totdeauna éráși dela nord spre sud, nici odată dela sud spre nord.

Când e vorba de începutul poporilor și de epoce întunecoase din viața lor, ori-ce studiu exclusiv istoric duce la încheieri greșite; la încheieri greșite, nu mai puțin, duce ori ce studiu exclusiv lguistic. Pentru a nimeri adevărul, sau încai a ne apropia de adevăr, trebuie neapăr un studiu paralel istorico lguistic. Când un test istoric se întărește printr'un fapt lguistic sau vice versa, ambele urmărite pe o cale strâns metodică, atunci și numai atunci adevărul e găsit.

Isprăvind, me întreb acum: isbit-am ore a limpedi problemele cele mari, puse în capul studiului de față?

Primul stat etnic cunoscut al peninsulei balcanice întregi au fost pelasgii, o ginte nesemetică și neindoeuropeană, sâmenând la apucături mai ales cu vechii eghipteni.

Peste substratul pelasgic, amestecându-se cu el, s'au așezat, cu vr'o 2000 de ani înainte de Christos două ginți indo-europene deosebite: elinii și tracii.

Grecii de astăzi, cu toate ingredientele străine primite în cursul vécurilor sunt o continuitate directă a antecilor elini; ér o continuitate directă a antecilor tracii sunt albanezii de astăzi, cari însă reprezintă numai unul din numărósele dialecte traciice.

Afară de albanezi, toți ceilalți tracii, împărțiți într'o mulțime de popore mari și mici, au fost desnaționalizați sub dominațiunea romană, și anume tracii cei sudici, dela balcani în jos până la Elada, au fost grecizați, tracii cei nordici au fost latinizați.

Latinarisarea tracilor nordici, făptuită între secolii III—VI, au produs trei dialecte traco-latine: dialectul mesolatin între Dunăre și între Balcani, dialectul iliro-latin între Balcani și între Adriatică, dialectul daco-latin în Carpați.

În secolul VII, aproape în același timp, un popor slav de ramura polonă s'a așezat peste meso-latini, cu cari amestecându-se a dat nascere națiunii româno-slavice numite mai târziu bulgari, ér un popor slav de ramura boemă s'a așezat peste iliro-latini, cu cari amestecându-se, a dat nascere nămului româno-slavic al serbilor.

Înainte și în tot timpul acelor mișcări polono-boheme daco-latinii locuiau netuburați în Oltenia, în Banat și într'o parte a Ardélului, de unde cu încetul își întinseră crengile asupra Pannoniei, pe când în Moldova și până la Olt se învârtiau parte tătari, parte slavi — pecenegii, comanii, ru-tenii, și chiar litvanii

Năvălirea ungarilor în secolul X n'a putut să nimicească sau să alunge pe români cei din părțile Daci-i propriu dișe, dar a reușit să împingă o samă de români din Pannonia spre Moravia, unde ei n'au întârziat a fi slavizați, ér pe ceilalți români tot din Pannonia i-a gonit peste Dunăre, unde densusi parte s'au slavizat, parte s'au păstrat în Istria, partea cea mai mare au alcătuit sâmburele macedo-românilor de astăzi.

În acest mod, după secul X, afară de daco-latinii cei vechi renași în Carpați, cari au pătrat numele de români, menționat deja la Iordan, s'au ivit două odrasle ale lor peste Dunăre: armânii la sud de Balcani și rumerii lângă Trieste...

Ca să continuăm ar trebui să amintim de scrierile în acăsta cestiune ale dl Gr. Tocilescu, de unde autorul își putea scóte éráși material bun pentru studiul d-sale. Dl N. Densușian în „Notele sale critice” ca răspuns d-lui Xenopol încă face lumină, carea autorul înzădar au căutat-o. Să amintim apoi pe scriitorii ardeleni.

Dl Bergner a cădut în păcatul, că n'a ținut cont de scrierile românilor, a consultat scriitorii cunoscuți de pătimași în scrierile lor contra români și astfelu ne slavisează cu totul.

Chiar slavistul Pic altfelu scrie despre români, apoi Diefenbach, Hoffmann, Anonimus, Benkó, Grisellini, scóla lui Mommsen și alți istorici și scriitori de importanță.

Noi cu slavii nu ne putem potrivi. Renumitul învățat german Henke declară categoric: Cu pri-

vire la caracterul seu n'are românul nici cea mai mică asemănare cu slavul¹⁾.

Di E. Regnault ne face genesa prin câteva cuvinte: ... *C'est ainsi qu'au milieu du catalysme universelle, les colonies de Traian maintenant type de l'antique nationalité*²⁾.

Sau cum dice Tröster: Un model așa de bătoriu la ochi a vechilor romani p'ote afla un ager amator de antichități numai la valachi³⁾.

Despre latinitatea limbei române a tractat cu mare succes dl I. Goldiș actualul archimandrit-vicariu în Oradea, încât dl Réthy a trebuit să simtă puterea argumentelor și cu Réthy și Hunfalvy et. comp.

Incât privește locuințele românilor, că n'ar fi în ele urmă de a vechilor romani, ne adresăm la profesorul Peters, care ap'iat ne spune, că casele românilor sunt după modelul vechilor romani: ... Incât privește mai v'ertos casele moților — muntenii — poți vedé în adevératul sens literar un stil, și anume au păstrat acești români în adevér stilul roman rotund-arciut⁴⁾).

Cu biserica éráși stăm altfelu, decum spune dl Bergner: Crestinismul la români a rămas dela coloniile romane și românii au încreșinat multe popóre. În secolul V se găsește în românesce „Tatăl nostru“.

Afirmațiunea, că în fundul regiu la venirea óș peților nu au fost populiune, răspundem, că au fost mulți români, cari au format sate compacte și n'au venit numai ca păstori pe lângă „hospites“. Să vorbescă diplomele și documentele de sub Andreiu al II lea și regii următori.

Și acum să ne întorcem de unde a pornit autoriul la nomenclatură, căci d'ensul nu află localități cu nume roman, respective românesce; — dar: Abrud = Alburnus, Deleni = Delium; Auricu = Auricum, Brad = Bradanus; Zarand = Tiarand; Bran = Brano și Brana, Denta = Denta și Centa; Deva = Diva și Deva (un riu în Spania); Turda = Turdus; Salonta = Salantum și Salentini etc. etc.⁵⁾ și câte numiri nu se află prin Ardeal?!

Incheind această dare de sémă, spunem drept, că nu bucuros ne-am f'ocupat cu studiul dlui Bergner, dacă nu i cunoscem bunele d-sale intențiuni și nutrim speranța, că revenind asupra cestiunei, va consulta alte isvóre și ne va înfățișa în adevérata iconă.

Căci ori-cât s'ar încerca scriitorii a nega existența continuității noastre aici ca vița cea mai curată a poporului roman, noi tot români rămânem: prin sânge, prin lege, prin tradițiuni, prin vitejia probată și prin caracterul nostru de popor nobil, — popor, care după Hoffmann ar fi merit să fie în fruntea popórelor lumii.

Ioan Broju.

Cestiunea română și presa străină.

Diariul din Lipsca, „Neue Deutsche Zeitung“ publică un f'orte interesant articol, sub titlul: „Lupta de naționalitate în Ungaria“, pe care „Gaz. Trans.“ l reproduce în traducere:

Dacă supui unui examen mai amănunțit tactica, pe care o întrebunțază magiarii față cu popórele nemagiaro pentru a le desnaționaliza și a le aduce la starea de heloți, trebuie să mărturisesci, că mai că n'ar fi fost cu puțință, să procedezi cu mai mare brutalitate, cu mai mult că rafineriă și cu o ușurință mai nepăsătoare de toate principiile de dreptate și umanitate, decât s'a făcut în Ungaria.

Preasa magiară a născocit lozinea: „Ungaria ori va deveni magiară, ori va peri.“ Sunt două căi, pe cari ar fi cu puțință unirea politică a tuturor elementelor, atât de eterogene, din monarchia austro-ungară: calea absolutismului prin violență, sau calea federalismului b'asat pe libertăți. Magiarii au recurs la violență pentru a crea un stat magiar sub egemonia mgiaro jidovăscă. Ungaria e gloriificată de către presa evrească, ca un stat model de libertăți. Ei bine, să vedem cum stă cu libertățile în Ungaria!

Actuala stare de lucruri din Ungaria a fost creată numai exclusiv în favórea elementului magiar și în contra voinții popórelor nemagiare, cărora politicesce li-s'a astup'agura. În anul 1848 dieta din Clușiu hotărise unirea Transilvaniei cu Ungaria. Acestă hotărîre însă a fost și este și astăzi ilegală, căci majoritatea absolută a populației din Transilvania, nici n'a fost reprezentată în acea dietă, și aceia cari au luat-o, erau numai membrii ai aristocrației magiare. Voința majorității nu și-a putut găsi expresiunea în acea dietă; expresiunea și-a găsit-o pe „Cămpul libertății“ în adunarea națională dela 15 și 16 Maiu 1848, în care s'a protestat în modul cel mai solemn în contra unirei Transilvaniei cu Ungaria. Și în anul 1863 s'a și restabilit autonomia Transilvaniei, dar în 1865 magiarii isbutiră, prin influența lor, de a obține o nouă convocare a etei, care în compozițiunea ei, a fost o batfocură adusă egalei îndreptățiri, care s'a călcat în picior. Căci printre cei 322 membri ai dietei se găsiu, cu toate că proporțiunea populației magiare la cea românescă este de 28:72, magiari 278, sași 31 și români numai 13. Acea dietă hotărî dér din nou unirea Transilvaniei cu Ungaria, și printr'acesta

dete pradă regimului de violență magiară pe sași și pe români.

Astfelu fu îndeplinită partea principală a lucrării și nemagiarii au fost despoiați, rënd pe rënd, de toate drepturile lor, sau li s'au furat prin viclesug. Așa d'isa lege a naționalităților, cu care preținșii liberali magiari jidovesc au obiceiul d'a se îngâmfă atât de mult, nu e nimic altceva decât un șir de păcate îngrozitoare în contra egalei îndreptățiri. Dar proclamarea limbii magiare, ca limbă de stat, a fost o monstruositate. Dar chiar și dispozițiunile, ceva mai favorabile ale legii, au devenit cu totul iluzorii prin practică, astfelu, că un deputat sas, național, s'a exprimat, dicând: „că egala îndreptățire, ori că există numai pe hârtie, ori că a fost cu totul restrînsă“.

Cât de dréptă și cât de umană este însă legea magiară a naționalităților, se p'ote vedé dealminterea din cele ce avem să spunem.

Într'un stat, care pretide a avé de basă regimul constituțional, care prin urmare, are o reprezentațiune a poporului, trebuie să existe o lege electorală, atât în privința dreptului pasiv, cât și a celui activ, aședate pe principii comune, de o perfectă egalitate și dreptate pentru toți. Se scie însă, în același timp, că posibilitatea, de a-și exercita dreptul d'a alege, să fie garantată tuturor cetățenilor, pentru ca ei să fie în stare să-și p'otă manifesta opiniunile lor politice prin alegeri libere și neinfluențate. Din toate acestea, în liberala Ungarie, nu găsești absolut nimic!

Împărțirea colegiilor electorale s'a făcut de către guvern într'un mod așa de favorabil pentru scopurile și tendințele sale, că 2—3000 de magiari dau deja un deputat, pe când românii d'abia au dreptul să-și alegă unul la 50,000 70,000, ba chiar la 100,000!

Dér această încă nu a fost de ajuns! Și censul este pentru naționalități cu totul deosebit, astfelu, că mii de magiari se bucură de dreptul electoral, liberi de orice cens.

În orașele din Transilvania, în cari în mai mare parte magiarii sunt în majoritate, censul este dela 3 până la 6 ori mai mic ca în comunele rurale, în cari populațiunea română este în mare majoritate. Dér chiar și acolo, unde proporțiunea între naționalități, cu totă nedreptatea censului, este astfelu, că candidatul român ar trebui neapărat să fie ales, această este peste puțință, căci românii sunt aruncați dela urnă prin baionetele gendarmilor. Astfelu s'a întâmplat în 1884 în cercul electoral Cehul Silvaniei, și de atunci încă în nenumărate cercuri. A învins candidatul ovrilor și al magiariilor, israelitul Ambros Neményi (mai înainte Neumann), cu toate, că n'a obținut decât 140 de voturi, pe când 900 de alegători români nu și-au putut exercita dreptul lor, de aceea au fost opriți prin gendarmerie și armată de a intra în orașul, în care se făcea alegerea.

Însă și atunci, când alegătorii români ar fi isbutit într'adevăr să voteze, această tot nu le-ar fi folosit la nimic, căci președintele biroului, îndată ce vede, că candidatul român va întruni majoritatea voturilor, rupe filele din protocolul de votare, și transformă astfelu majoritatea în minoritate și minoritatea în majoritate, după trebuință. Așa se face, că în Ungaria nu decide voința poporului, ci arbitriul organelor guvernamentale, în alegeri; astfelu se face, că un popor de trei milioane nu e în stare să-și producă, măcar printr'un singur deputat, cea mai mică plângere dinaintea reprezentățiunii poporului!

Nu tocmai pe deplin 6 milioane de magiari — printre cari 630,000 ovreri — trimit 417 de deputați în legislativă, ér 10 milioane de nemagari nu trimit nici măcar unul! Și această este mult lăudată libertate ungară!

Dér nu numai dela drepturile politice sunt escluzi cetățeni aparținând Ungariei, cari n'au avut fericirea să se nască fii ai „cavalerescii națiuni“ sau cari nu sunt ovreri și cari au talentul d'a se transforma repede în magiari neași ci ei sunt și despoiați și de celelalte drepturi, ba li-se interdice chiar să rămână credincioși poporului, din care fac parte.

Varietăți.

* (Dela curte.) Maj. Sale monarchul și împărătesa regină au sosit astăzi, Miercuri, în Gödöllő. Maj. Sa monarchul va sosi în 3 Oct. în Budapesta, unde va primi delegațiunile.

* (Librăria archidiececană.) Librăria archidiececană s'a mutat în localul destinat pentru ea în edificiul tipografiei archidiececane. Mai amintim, că tot în edificiul tipografiei archidiececane se află și cancelaria metropolitană.

* (Invitare.) Cu ajutorul lui Dumnezeu terminându-se zidirea școalei din Poiana, subsemnații la însărcinarea comitetului și sinodului parochial, invităm pe această cale pe toți binevoitorii înaintării culturale a poporului nostru — preoți, inteligență și fruntașii națiunei noastre — a participa la actuala ceremonie festivă de sfîntîre a aceleia, ce se va celebra Duminecă la 13/25 Septembrie la 9 ore a. m., precum și la masa comună, ce va urma după sfîntîre în sala mare a noului edificiu

Poiana, în 6/18 Septembrie, 1892.

Pop.

Ilie Georgescu,
învățătoriu.

* Comisiunea micstă sanitară a comitatului Sibiiu a ținut în 19 l. c o ședință. Obiectul principal de desbatere l'a format o scrisóre a comandantului de corp către d-l vice-comite. Scrisórea se ocupă cu pericolul ce amenință pe sibieni, dacă s'ar ivi colera și care ar proveni mai v'ertos prin apa de beut, care curge prin canalul din Schevis. Comisiunea a hotărît ca canalul să se acopere, dar fiind speșele mari, populațiunea să fie făcută atentă din partea magistratului, că sau să nu bea apă de loc sau apoi să o bea f'ertă. Ținerea rîmătorilor în cetate să se interdică.

* (Apă minerală.) Cea mai bună apă minerală și, după analiza renumitului bacterolog Dr. Victor Babeș, cea mai curată de microbi și prin urmare f'orte folositoare pentru diferite maladii, mai cu samă în contra colerii, este apa minerală „Dorna“ isvorul „Carmen Sylva“ din județul Sucevei în România. Medicii Dr. Binder din Suceava și A. Loebel din Viena au esperimentat-o ca cură în timpul sesónelor balneare dela Vatra Dornei, unde practică pe timpul verii. Aci se consumă pe fie-care an între 6000—8000 litri de apă pentru cură. Atât unul cât și celalalt au întrebuințat-o cu mult succes la chlorenemii, la scrofulosă, la paludism acut și cronic, la eczeme, la psoriasă, la nervóse, la afecțiuni feminine și la toate stările de debilitate, unde se reclamă un tratament tonic. Efectele curei cu această apă s'au manifestat într'un mod eclatant după o întrebuințare dela 30—60 zile. Bolnavii beau apă cu cea mai mare plăcere, fie pură, fie amestecată cu vin, dela 500—1000 de grame pe zi, deóre-ce gustul ei este acidulat și înțepă la limbă, grația abundenței biocsydului de carbon ce conține, care o face f'orte digestibilă. Chiar persoanele cari voesc se bea apă r'ecoritoare, fără a avea însă necesitate de un tratament special cu densă, o întrebuințază pentru gustul ei plăcut; dovadă că în localitățile vecine și în orașele din apropierea isvorului se consumă anual între 10000—15000 litri. Acestă apă p'ote dar înlocui cu succes ca apă medicală Roncigno, Levico și altn sorginți de aceeași natură, ér ca apă de masă o putem întrebuința în locul apelor de Borszék Előpatak, Vichy (Coelestins), Krondorf, Giesshübel și a altora.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Din istoria arhitecturii în timpurile cele mai vechi.

După Dr. Cristian L. Stegliess.

(Urmare.)

Fără îndoială s'a destinat deilor deja din timpurile cele mai primitive un loc deosebit pentru adorațiunile și venerațiunea acelora. La început s'au ales locuri libere și îndepărtate de locuințele ómenilor. Noe, după-ce a eșit din corabie, a ridicat divinității un altar pe un loc înalt; asemenea și Avraam pe muntele Morea. La popórele păgâne altarele deilor superiori se ridicau pe v'érfurile munților, ale celor inferiori în regiuni mai josnice. Altarele la început se făceau din o grămadă de pământ sau cenușe. Altarul lui Iupiter în Olimpia și al deitei Iuno pe insula Samos erau construite din cenușa animalelor jertfite. Mai pe urmă acestea se clădeau din cărămi și peatră și purtau numele și insigneile deilor respectivi. Etruscii ridicară deul lui Ianus douăsprezece altare într'u amintirea împărțirii anului în 12 luni. Grecii adora pe Iupiter pe v'érful muntelui Ida, ér pe Saturn în ținuturile Heliconului.

Se dice, că Etruscii au fost cei dintâi, cari au clădit temple în Italia. Unii susțin, că la greci Deucalion ar fi construit cele dintâi temple, alții atribue clădirea acelora lui Epimenide, după cum suține Diogen Laertiu, a trăit în Olimpiada a 46-a când erau deja temple construite în locurile ocupate de greci.

Nici o națiune nu și p'ote atribui inventarea templelor. Nici egiptenii, nici foenicienii, cu atât mai puțin sirienii se pot declara de descoperitori templelor, ci toți deopotrivă în unul și același timp au început să clădească astfel de temple în onórea deilor.

Se cercetăm acum după modul de clădire la popórele cele mai vechi, dela cari ne au rămas urme de opere arhitectorice.

Un interval după diluviul lui Noe întemeiă Nimrod orașele Babilon, Erech, Acad și Chalne. Materialul întrebuințat la clădirea acestor cetăți se compunea din cărămi arse, de óre ce nu se prea găsia peatră și lemn din destul.

Între toate cetățile edificate de Nimrod orașul Babilon este una dintre operele cele mai însemnate în ce privește arta arhitectonică. Acesta era situat pe riul Eufrat și era cunoscut încă de pe timpul lui Moise sub numirea de turnul Babilonului. Fără îndoială clădirea această avea o formă ovală, carea servea drept un templu pentru conservarea sentimentului religios. Sub domnirea reginei Semiramis s'au mai construit pomposul templu al lui Belus și admirabilele grădinini volante. Pe timpul lui Nebucadnesar orașul a fost încunjurat de trei ziduri colosale provédute cu porți enorme.

(Va urma.)

Loterie.

Mercuri, în 21 Septembrie, 1892.

Sibiiu: 12 72 82 65 20

¹⁾ Veđi Maniu: Zur Geschichtsforschungen über die Rumänen. — ²⁾ Idem. — ³⁾ Idem. — ⁴⁾ Idem. — ⁵⁾ Idem.

Nr. 384.

[188] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școlile din comunele mai jos însemnate se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

1. Armeni, un post de învățător cu salariu de 150 fl.

2. Sângătin, un post învățătoresc cu salariu de 100 fl., cuartir natural în edificiul școlii și lemne de încălzit.

Doritorii de a ocupa aceste posturi se trimită concursul instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterial în Mercurea, în termenul deschis.

Mercurea, 22 August, 1892.

Oficiul protopresbiterial gr. orient. al Mercurei în conțelegere cu respectivele comitete parohiale.

In absența și din încredințarea P. O. D. protopresbiter Ioan Droș.

Basilie Necșu,
paroch.

Nr. 277.

[189] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu dela școla gr. or. română din Lăpușgiul superior, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare.

Emolumente: 300 fl., salariu anual solvind în 4 rate trilonari anticipative, cuartir liber și 10 °□ lemne, din cari e a se încălzi și școla.

Învățătoriu e dator a purta și serviciul de cantor. Pentru funcțiuni la înmormântări va primi separat câte 40 cr. dela înmormântarea omenilor în în vârstă, și câte 20 de cr. la înmormântarea pruncilor.

Oficiul protopresbiterial gr. orient. al tractului Dobrei în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dobra, la 13 August, 1892

Romul de Crainic,
protopresbiter.

Nr. 393.

[178] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci la școlile confesionale mai jos însemnate din protopresbiteratul Devei, se scrie prin această concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Batiz, cu salariu anual de 150 fl., cuartir în edificiul școlii și lemnele de foc după trebuință

Dela concurenți se cere să țină și școla de repetițiune cu elevii dela 12—15 ani, în Dumineci și sâmbători să conducă școlarii la răspunsurile liturgice

2. Chergeș, cu salariu de 150 fl. în trei rate trilonare egale solvite anticipative dela comună, cuartir și edificiul școlii, grădină de legumi în 3 stângini de lemne.

3. Găunosa cu fliile Ciulpez și Cutini, cu salariu de 140 fl., în bani din repartiție, 20 măsuri cucuruz în bômbe și de fie-care prunc umblătoriu la școlă câte un car de lemne ori 50 cr. în bani.

Învățătoriu, având a țină strănă, se cunoscă și cântările bisericesti.

4. Popesci, cu salariu anual de 150 fl., cuartir în edificiul școlii, grădină de legumi și lemne de foc câte-i vor fi de lipsă.

Reflectanții la aceste posturi au a-și așterne suplicele concursuale instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterial până la termenul susindicat.

Deva, la 20 August, 1892.

Oficiul protopresbiterial gr. orient. al Devei, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Avram P. Păcurariu,
protopresb. adm.

Nr. 204

[199] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci din comunele mai jos scrise, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Sibot (Alkenyér), al 2-lea post învățătoresc cu salariu anual 300 fl. din cassa bisericii, cuartir liber și 2 stângini de lemne — concurenții va avea să se prezenteze în vre-o Duminecă în S. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări.

2. Vaidei, postul al 2-lea de învățătoriu cu lăfă anuală 200 fl., din cassa alodială, cuartir și lemne 3 orgii.

3. Dăncu mare, lăfă anuală 200 fl., cuartir și lemnele necesare dela popor.

Doritorii de a ocupa aceste posturi vor avea în termenul sus scris a înainta cererile lor instruite conform legilor școlare din vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterial din Orăștie (Szászváros).

In conțelegere cu comitetele parohiale. Oficiul protopresbiterial gr. orient. al Orăștiei.

Orăștie, 22 August, 1892.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

(184)

3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci la școlile populare din mai jos numite comune aparținătoare tractului protopresbiterial al Agnitiei se scrie concurs cu termenul preclusiv de 26 Septembrie a. c.

1. Agnita, cu salariu anual de 200 fl. cuartir și lemne.

2. Alțina, postul al 2-lea învățătoresc cu salariu anual de 140 fl. și lemne de foc

3. Cichindeal, cu salariu anual de 150 fl.

4. Fofeldea, postul prim învățătoresc cu salariu anual de 200 fl.

5. Ghijasa, cu salariu anual de 200 fl.

6. Ilimbav, cu salariu anual de 200 fl. cuartir liber și lemne de foc.

7. Nocrichiu, cu salariu anual de 150 fl.

8. Verd, cu salariu anual de 150 fl. și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a-și așterne suplicele lor instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterial până la termenul mai susindicat.

Agnita, 18 August, 1892.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Agnitiei în conțelegere cu respectivele oficii parohiale.

Sabin Piso,
protopop.

ad Nr. 324.

[176] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci la școlile confesionale mai jos însemnate din protopresbiteratul Iliei, prin această se scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Bacea, cu filia Cues, salariu 70 fl. în bani, 70 ferdele a 16 cupe cucuruz în bômbe, cuartir în edificiul școlii, folosirea grădinei de lângă școlă pentru legumi și 1 stângină lemne de foc.

Dela învățătoriu se recere să cunoscă cântările ca să țină și strănă.

2. Gialacuta cu fil. Căbesci, salariu 100 fl. cuartir în edificiul școlii, folosința grădinei școlare și 2 stângini de lemne.

3. Tătăresci, cu salariu anual 100 fl. folosirea unei grădini parte fânaș și parte arătură în preț de 25 fl. cuartir în edificiul școlii, lemne pentru încălzit în preț de 12 fl. bani de spese pentru participare la conferin-

țele învățătoresci 5 fl. care toate compute la olaltă dau suma de 154 fl.

4. Târnava, cu salariu anual de 150 fl. cuartir în edificiul școlii, folosirea a 2 grădini și 2 stângini de lemne

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a-și așterne suplicele concursuale instruite conform legilor din vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiterial până la termenul susindicat.

Ilia, la 20 August, 1892.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Iliei, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Avram P. Păcurariu,
protopresbiter.

Nr. 358.

[180] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci la școlile române confesionale gr. orient. din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Geogiului I, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Hărău, cu 200 fl., salariu anual, cuartir gratuit în edificiul școlii, și 2 orgii lemne pentru încălzit.

2. Boholt, cu 170 fl., salariu anual, cuartir gratuit în edificiul școlii, 10 fl. pentru participare la conferințele învățătoresci, și 20 fl., pentru lemne pe sôma școlii și a învățătorului.

3. Fornădia, cu 160 fl. salariu anual, cuartir gratuit în edificiul școlii, și 2 orgii lemne pentru încălzit.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au să și adreseze petițiunile lor instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterial în Hondol, până la susindicat termen.

Hondol, 20 August, 1892.

In conțelegere cu respectivele comitete parohiale.

Oficiul protopresbiterial greco-orient. Giogiul I.

Vasiliu Pipoșin,
protopresb.

Nr. 314.

[174] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacanțelor stațiunii învățătoresci din comunele bisericesci gr. or. semnate mai jos, în protopresbiteratul Murș-Oșorheiului, se scrie concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român” și anume:

1. Laslul român, cu salariu anual de 250 fl. v. a. cuartir natural și folosința grădinei școlare;

2. Șoimușul român cu salariu anual de 250 fl. și cuartir în natură.

3. Egerseg, post împreună cu cel cantoral — cu salariu anual de 258 fl. a. și cuartir în natură.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, să asternă petițiunile lor, instruite conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul preclusiv.

Murș-Oșorhei, 19 August, 1892.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Murș-Oșorheiului.

Nicolau Maneguițiu,
protopresbiter.

Nr. 821

175 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela școlile mai jos însemnate din protopresbiteratul Albei Iulia se scrie prin această concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegr. Rom.”

1. Magina, cu salariu anual de 300 fl., din cassa bisericeii, cuartir în edificiul școlii și lemne.

2. Inuri, cu salariu de 300 fl. din cassa bisericeii, cuartir și lemne.

3. Teuțiu, cu salariu de 250 fl. din cassa bisericeii, cuartir și lemne.

4. Cristești-Tecsești, salariu de 150 fl. cuartir în edificiul școlii și lemne.

Dela concurenți se recere să țină cu elevii dela 12—15 ani școla de repetițiune, se răcere să fie cântăreți și să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sâmbători spre a face cunoscință cu poporul.

Alba-Iulia, 25 August 1892.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Albei Iulia în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Nicolau Ivan,
admin. ppresb.

Nr. 586

(185) 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învățători la școlile din comunele mai jos însemnate, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare.

1. Agribiciu, cu salariu de 200 fl. de la popor, cuartir și lemne de foc.

2. Apahida, cu salariu de 100 fl. dela popor, cuartir în edificiul școlii cu grădină de legumi și 20 fl. de lemne de foc.

3. Mociu, cu salariu de 200 fl. de la popor și cuartir.

4. Muntele rece, cu salariu de 140 fl. de la popor, cuartir și lemne de foc.

5. Rogojel, cu salariu de 250 fl. de la popor, cuartir și lemne de foc. Concurințele la acest post, va fi îndatorat a țină strana în zilele de Dumineci și sâmbători în decursul anului școlastic.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-și așterne suplicele de concurs, instruite cu documentele recerute conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu până la termenul susindicat.

Oficiul protopresbiterial rom. gr. or. al Clușului, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Cluș, 25 August, 1892.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 307.

(153) 3—3

Edict.

Maria Bărbieriu din Brașov, carea de trei ani a părăsit pe legiuitul ei bărbat Dumitru Mitoc din Brașov, fără a se sci ubicațiunea ei, se cităză a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termen de un an și o zi dela publicarea primă, în „Telegraful Român”, căci la din contră procesul matrimonial urzit de bărbatul ei, se va pertracta și decide și în absența ei.

Brașov, în 26 Iunie 1892.

Oficiul protopresbiterial gr. orient. al Brașovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Curs de moșit.

Din partea direcțiunei **institului reg. ung. de moșit din Sibiu** se publică **deschiderea cursului gratuit de cinci luni la 1 Octobrie a. c.** Primirea elevilor se face dela 1 până la 15 Octobrie a. c. în **strada Poplăcii Nr. 27** pe lângă prezentarea atestatăului de moralitate și a estrasului de botez.

Femeile îngreuiate se primesc pentru de a nasce în această clinică de moșit conform spațiului încăperei și vor fi acelea căutate, îngrijite și provădute gratuit cu totă întreținerea pe spesele ministrului reg. ung. de culte și instrucțiune publică.

Sibiu, 1 Septembrie, 1892.

[181] 2—3

Direcțiunea.

Pentru a face posibilă și persoanelor mai serece din populațiunea rurală calificarea de moșe, direcțiunea face cunoscut, că dă cuartir gratuit la 10 eleve pentru durată cursului. Reflectantele să se adreseze prin scrisore sau în persoană la direcțiune, strada Poplăcii (Quergasse) Nr. 27.

Prelegerile pentru cursul cu limba de propunere magiară, germană și română se vor începe la 10 Octobrie, 1892.